

Polismyndighetens föreskrifter och allmänna råd om tårgas;

PMFS 2018:15
FAP 104-3

beslutade den 21 december 2018.

Utkom från trycket
den 7 januari 2019

Polismyndigheten föreskriver följande med stöd av 20 § första stycket 3 och 7 polisförordningen (2014:1104) och meddelar följande allmänna råd.

Inledning

1 § Bestämmelser om polismans rätt att använda våld finns i 10 § polislagen (1984:387).

2 § Bestämmelserna i förordningen (1996:31) om statliga myndigheters skjutvapen m.m. och i Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (FAP 943-1) om Polisens och andra statliga myndigheters förvaring och transport av skjutvapen och ammunition gäller även förvaring av tårgasanordningar.

Tilldelning och användande

3 § Endast sådan tårgas och kompletterande utrustning som är godkänd av Polismyndigheten får användas.¹

4 § Endast en polisman som med godkänt resultat har genomgått Polismyndighetens utbildning för tårgasanvändning får tilldelas och använda tårgas.

Fortbildning ska genomföras senast inom tre år från den senast godkända utbildningen.

5 § Tårgas ska bäras och handhas på ett aktsamt sätt så att inte någon obehörig kommer åt den eller den på något annat sätt förloras. Tårgas och kompletterande utrustning ska hållas under uppsikt och vid bärande förvaras i bäranordning på ett där för avsett sätt.

6 § Tårgas får endast användas

- vid ingripanden i vissa farliga situationer, i enlighet med vad som anges i 11 §, eller
- mot en folksamling, i enlighet med vad som anges i 12–15 §§.

¹ Polismyndighetens förteckning över godkända särskilda hjälpmedel vid våldsanvändning inom Polisen, A239.092/2015.

Beslut om insats med tårgas m.m.

7 § Beslut om att använda tårgas mot en folksamling får endast fattas av kommenderingschef eller den som han eller hon utser att fatta sådant beslut i sitt ställe. Har någon annan än kommenderingschef beslutat om att använda tårgas ska kommenderingschefen snarast underrättas om beslutet.

Ett beslut om att använda tårgas mot en folksamling ska innefatta tidpunkt, plats, tillvägagångssätt, omfattning och syftet med åtgärden.

Allmänt råd

Till stöd för den som fattar beslut om att använda tårgas bör det finnas en särskilt utpekad polis (rådgivare), som har kännedom om effekterna av tårgas och som kan göra en bedömning av om syftet med tårgasanvändningen har uppnåtts eller inte.

8 § Andra beslut om insats med tårgas än de som avses i 7 §, fattas i enlighet med vad som anges i Polismyndighetens arbetsordning.

9 § Beslut om att medföra tårgas till ett uppdrag innan beslut fattats om insats med sådant hjälpmedel får fattas av lägst insatsledare eller vakthavande befäl.

10 § Om beslut har fattats enligt 9 § får tårgasen inte göras tillgänglig för personalen innan beslut om insats med tårgas har fattats.

Användning av tårgas vid ingripanden i farliga situationer

11 § Tårgas får användas vid ingripanden i farliga situationer, t.ex. när någon genom hot med vapen eller sprängmedel eller av annan anledning bedöms vara särskilt farlig och bara om den polisiära uppgiften inte kan lösas på något mindre ingripande sätt.

Användning av tårgas mot folksamling

12 § Tårgas får användas mot folksamling endast som ett hjälpmedel vid en särskild händelse där den särskilda polistaktiken används, om

1. det med beaktande av det intresse som Polismyndigheten har att skydda bedöms vara nödvändigt för att skingra en folksamling som visar en avsikt att med förenat våld gå till angrepp som är av allvarlig eller omfattande karaktär, och
2. andra metoder eller hjälpmedel av lindrigare karaktär har visat sig eller bedöms vara verkningslösa, otillräckliga eller förenade med betydande risk för allvarliga skador på person eller egendom.

Allmänna råd

Tårgas bör användas med stor restriktivitet och inte som en generell metod eller en planerad kompensation för ett otillräckligt personaluttag.

Det bör även beaktas att gasen kan påverka polispersonalen negativt och försvåra arbetssituationen och möjligheten att vidta önskade åtgärder.

13 § Innan tårgas används ska deltagarna i folksamlingen på ett tydligt sätt ges befallning att skingra sig och varnas om att tårgas annars kommer att användas.

Deltagarna i folksamlingen ska därefter ges skäligen tid att upphöra med sitt våldsamma beteende eller avlägsna sig från platsen.

Allmänna råd

Befallning om att deltagarna i folksamlingen ska skingra sig bör meddelas på ett sätt och i en omfattning som innebär att de har en rimlig möjlighet att uppfatta och åtlyda den. Befallningen kan spridas genom t.ex. högtalare, muntligen direkt via polispersonal, skyltar eller en kombination av dessa tillvägagångssätt. Om situationen tillåter det bör befallningen upprepas.

Den tid som bör passera innan tårgas används får anpassas efter omständigheterna i den enskilda situationen, med hänsyn tagen till t.ex. allvaret i ordningsstörningens karaktär, antalet deltagare i folksamlingen, platsens belägenhet och möjliga evakueringsvägar.

Förutom den externa informationspridningen är det viktigt att information om att tårgas kommer att användas lämnas till berörd polispersonal så tidigt som möjligt.

14 § Innan tårgas används ska Polismyndigheten försäkra sig om att det finns effektiva och tillräckliga evakueringsvägar för deltagarna i folksamlingen.

När tårgas har använts ska, om omständigheterna medger det, kontinuerlig information ges om att området är utsatt för tårgas och om lämpliga evakueringsvägar.

15 § Inför en insats där tårgas kan komma att användas mot folksamling ska samverkan ske med räddningstjänsten och sjukvården i fråga om beredskap för att bistå med hjälpinsatser efter en tårgasinsats.

Rapportering

16 § Omständigheterna vid ingripandet, anledningen till att våldsanvändning var nödvändig och skälen för att tårgas användes ska, oavsett annan dokumentation i ärendet, dokumenteras utförligt på formulär *Rapport – särskilt hjälpmedel vid våldsanvändning*.

Det granskande befälet ansvarar för att dokumentationen är fullständig och korrekt samt att den avrapporterande polismannen får en direkt återkoppling, om avrapporteringen är bristfällig. Data från rapporten ska efter ifyllandet omgående skickas till Nationella operativa avdelningen enligt särskild rutin i Formulärportalen.

17 § Vad som sägs i 16 § gäller inte när tårgas används i samband med utbildning.

Undantag

18 § Om det finns särskilda skäl får Polismyndigheten besluta om undantag från denna författning.

-
1. Dessa föreskrifter och allmänna råd träder i kraft den 1 februari 2019.
 2. Genom föreskrifterna upphävs Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om användning av tårgas i polistjänsten (RPSFS 2011:16, FAP 104-3) och Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om Polisens användning av tårgas i den särskilda polistaktiken (RPSFS 2011:18, FAP 104-5).

På Polismyndighetens vägnar

ANDERS THORNBERG

Fredrik Landberg
(Nationella operativa avdelningen)